

Érsekvadkert környéke Odonata faunája

BÁNKUTI Károly

ABSTRACT: (The Odonata fauna of the vicinity of Érsekvadkert). Author had made an investigation of the dragonfly fauna in three biotops near Érsekvadkert from 1988 to 1990. There have been found altogether 2316 specimens (1500 imagoes and 736 larvae), which belong to 32 species. The occurrence of *Coenagrion scitulum*, *Coenagrion ornatum*, *Gomphus vulgatissimus*, *Anax parthenope*, *Epi eca bimaculata |*, *Smatochlora metallica* and *Libellula fulva* on the investigated area is the most considerable faunistical result.

BEVEZETÉS

Érsekvadkert környéke az odonatólógiai irodalom tanúsága szerint a szitakötők szempontjából teljesen kutatatlan terület. Jómegam először 1986-ban gyűjtöttem Dimitrov-puszta mellett, a Lókos-pataknál néhány szitakötőt, majd 1987-ben egy alkalommal jártam a Vadkerti-tónál, s ezen előzetes vizsgálatok arra ösztönöztek, hogy a következő esztendőben Érsekvadkert környéki biotópok kutatását kezdjem meg. Elképzeléseim megvalósítását nagyban segítette, hogy ugyanekkor a KITE Ökológiai Intézete megbízott a CU 61-es UIM hálónégyszet szitakötő faunájának alapján a terület minősítésére vonatkozó szakvélemény elkészítésével.

ANYAG ÉS MÓDSZER

1988-ban Érsekvadkert közvetlen környékén a Vadkerti-tó, a Lókos-patak és a Vadkerti-patak Odonata faunájának vizsgálatát kezdtem meg. Mindhárom élőhely a Cserhátban, annak északnyugati részén található (ezeket részletesen a faunisztikai adatközlő részben ismertetem). 1988. 05. 09. és 1990. 06. 01. között összesen 22 alkalommal végeztem gyűjtéseket és megfigyeléseket a területen, gyakorlatilag a teljes rajzást átfogó időpontokban. Az imágók mellett lárvákat és exuviumokat is gyűjtöttem, s jónéhány alkalommal figyeltem meg különböző fajok kibújását. A dolgozatban szereplő imágó anyag gyűjtésében alkalmanként Ferencsik Norbert, Pálffy Miklós és Tóth Tamás diákok vettek részt, míg a lárvákra vonatkozó adatokat teljes egészében magam gyűjtöttem. Az anyag feldolgozását általában a gyűjtés napján elvégeztem. Az imágók bizonyító példányaikat jelenleg 70 %-os etilalkoholban tárolom, a lárvákat, exuviumokat és kibújó példányaikat (melyek mindegyikét megőriztem) ugyancsak 70 %-os etilalkoholban, illetve szárazon. A határozáshoz imágók esetében SCHMIDI (1929) és BENEDEK (1965), lárvák és lárvabőrök esetében pedig ASKEW (1980), FRANKE (1979), HEYMER-PLATTNER (1969) és POPOVA (1953) munkáit, valamint a Közép-Európa területéről származó, megbízhatóan határozott exuviumgyűjtemény példányaikat használtam. A faunalista összeállításában az AGUILAR-DOMMANGET-PRÉCHAC (1986) által használt rendszert és nevezéktant követtem.

AZ ÉLŐHELY LEÍRÁSA ÉS A GYŰJTÖTT ANYAG FAUNISZTIKAI ADATAI

Alábbiakban egyenként jellemzem a vizsgált biotópokat, valamint ismertetem azok faunáját. Az adatközlő részben először az imágókra, majd a lárvákra vonatkozó adatokat ismertetem. Itt a gyűjtőhelyeket - értelemszerűen - nem from ki, csak a gyűjtés időpontját, valamint a példányszámokat (a zárójelben elől a hímek, majd ettől "+" jellel elválasztva a nőstények száma) és a gyűjtőt. Az egyszerűség kedvéért a gyűjtők neveit az alábbi módon rövidítettem: BÁNKUTI Károly = BK, FERENCSIK Norbert = FN, PÁLFFY Miklós = PM, TÓTH Tamás = TT.

Érsekvadkert, Vadkerti-tó (CU 61-es UTM hálónégyszeg)

A csekély vízhozamú Dobordali-patak völgyzárógáttal történt elrekesztésével hozták létre. Hossza mintegy 200 m, szélessége kb. 60 m. Növényzetében uralkodó a nád (*Phragmites communis*), a széleslevelű gyékény (*Typha latifolia*), a harmatkása (*Glyceria maxima*) és a sás nőszirm (Iris pseudacorus). Vizinövényei közül a *Batrachium* és *Myriophyllum* fajok érdemelnek említést. A tavat minden évben legalább egy alkalommal megtisztítják az úszóhínártól. 1988-ban és 1990-ben összesen 19 alkalommal jártam a tónál.

IMAGÓ

- Calopteryx splendens* (HARRIS, 1782): 1988.06.09., 1(1+0), BK; 1988.06.26., 1(1+0), BK; 1988.06.30., 2(1+1), BK; 1988.06.30., 1(1+0), PM; 1988.07.29., 1(1+0), BK.
- Sympetma fusca* (VANDER LINDEN, 1820): 1988.05.14., 1(1+0), BK; 1988.05.15., 8(8+0), BK.
- Lestes sponsa* (HANSEMANN, 1823): 1988.06.26., 1(1+0), FN; 1988.07.29., 2(2+0), BK.
- Platycnemis pennipes* (PALLAS, 1771): 1988.06.21., 2(1+1), BK; 1988.06.26., 3(2+1), BK.
- Ischnura elegans pontica* SCHMIDT, 1939: 1988.05.09., 6(4+2), BK; 1988.05.14., 7(4+3), BK; 1988.05.15., 4(2+2), BK; 1988.05.17., 10(6+4), BK; 1988.05.26., 13(6+7), BK; 1988.06.09., 6(4+2), BK; 1988.06.12., 3(1+2), BK; 1988.06.21., 4(2+2), BK; 1988.06.26., 3(2+1), BK; 1988.06.30., 2(1+1), BK; 1988.07.29., 1(0+1), BK.
- Ischnura pumilio* (CHARPENTIER, 1825): 1988.05.17., 1(0+1), BK.
- Coenagrion scitulum* (RAMBUR, 1842): 1988.06.12., 2(1+1), BK; 1988.06.26., 10(9+1), BK; 1988.06.26., 1(1+0), FN.
- Coenagrion puella* (LINNÉ, 1758): 1988.05.09., 2(1+1), BK; 1988.05.14., 65(33+32), BK; 1988.05.15., 9(7+2), BK; 1988.05.31., 3(2+1), BK; 1988.06.09., 80(56+24), BK; 1988.06.12., 3(2+1), BK; 1988.06.21., 10(9+1), BK; 1988.06.26., 70(54+16), BK; 1988.06.30., 4(2+2), BK; 1988.07.29., 12(12+0), BK.
- Coenagrion pulchellum interruptum* (CHARPENTIER, 1825): 1988.05.14., 2(1+1), BK; 1988.05.15., 6(5+1), BK; 1988.05.26., 18(16+2), BK; 1988.05.31., 3(2+1), BK; 1988.06.09., 16(11+5), BK; 1988.06.12., 3(2+1), BK; 1988.06.21., 1(1+0), BK; 1988.06.26., 1(1+0), BK; 1988.06.30., 1(1+0), BK.
- Enallagma cyathigerum* (CHARPENTIER, 1840): 1988.05.15., 6(5+1), BK; 1988.05.17., 16(9+7), BK; 1988.05.26., 13(11+2), BK; 1988.06.09., 7(5+2), BK; 1988.06.12., 2(1+1), BK; 1988.06.21., 3(3+0), BK; 1988.06.26., 1(1+0), BK; 1988.06.26., 1(1+0), FN; 1988.06.30., 6(5+1), BK; 1988.06.30., 2(1+1), PM; 1988.07.29., 3(3+0), BK.
- Erythromma najas* (HANSEMANN, 1823): 1988.05.14., 6(3+3), BK; 1988.05.15., 18(15+3), BK; 1988.05.17., 12(11+1), BK; 1988.05.26., 42(41+1), BK; 1988.05.31., 1(1+0), BK; 1988.06.09., 30(28+2), BK; 1988.06.12., 13(6+7), BK; 1988.06.21., 1(1+0), BK; 1988.06.26., 2(1+1), BK.
- Erythromma viridulum* CHARPENTIER, 1840: 1988.06.21., 3(3+0), BK; 1988.06.26., 25(18+7), BK; 1988.06.30., 4(3+1), BK; 1988.07.29., 90(87+3), BK.
- Aeshna mixta* LATREILLE, 1805: 1988.09.25., 2(2+0), BK.
- Aeshna affinis* VAN DER LINDEN, 1820: 1988.07.29., 1(1+0), BK.
- Anaciaeschna isosceles* (MÜLLER, 1767): 1988.05.26., 3(3+0), BK; 1988.06.09., 7(7+0), BK; 1988.06.12., 2(2+0), BK; 1988.06.12., 5(5+0), TT.
- Anax imperator* LEACH, 1815: 1988.05.31., 1(1+0), BK; 1988.06.09., 8(7+1), BK; 1988.06.12., 3(2+1), BK; 1988.06.12., 1(1+0), TT; 1988.06.26., 4(2+2), BK; 1988.06.26., 4(4+0), FN; 1988.06.26., 2(2+0), TT; 1988.06.30., 6(5+1), BK; 1988.06.30., 1(1+0), PM; 1988.07.30., 3(3+0), BK.
- Anax parthenope* (SÉLYS-LONGCHAMPS, 1839): 1990.06.01., 1(1+0), BK.
- Cordulia aenea* (LINNÉ, 1758): 1988.05.26., 1(1+0), BK.
- Libellula depressa* LINNÉ, 1758: 1988.05.14., 1(1+0), BK; 1988.05.17., 1(1+0), BK; 1988.05.26., 2(1+1), BK; 1988.06.09., 1(0+1), BK; 1988.06.12., 2(1+1), TT; 1988.06.26., 1(0+1), FN; 1988.06.30., 1(1+0), PM.
- Libellula fulva* MÜLLER, 1764: 1988.06.12., 1(1+0), TT.

Orthetrum cancellatum (LINNÉ, 1758): 1988.05.26., 1(0+1), BK; 1988.05.31., 1(0+1), BK; 1988.06.09., 12(10+2), BK; 1988.06.12., 5(4+1), TT; 1988.06.26., 6(5+1), BK; 1988.06.26., 2(2+0), FN; 1988.06.26., 1(1+0), TT; 1988.06.30., 2(1+1), BK; 1988.06.30., 5(3+2), PM.
Orthetrum albistylum (SÉLYS-LONGCHAMPS, 1848): 1988.06.12., 2(1+1), TT; 1988.06.26., 1(1+0), TT.
Crocothemis erythraea (BRULLÉ, 1832): 1988.06.26., 1(1+0), BK; 1988.06.30., 2(2+0), BK; 1988.06.30., 1(1+0), PM; 1988.07.29., 6(6+0), BK.
Sympetrum sanguineum (MÜLLER, 1764): 1988.06.21., 1(0+1), BK; 1988.06.26., 5(4+1), FN; 1988.06.26., 1(1+0), TT; 1988.06.30., 7(3+4), BK; 1988.07.29., 48(30+18), BK.
Sympetrum vulgatum (LINNÉ, 1758): 1988.06.30., 1(0+1), BK; 1988.09.25., 4(3+1), BK.

LÁRVA

Ischnura elegans pontica SCHMIDT, 1939: 1990.05.10., 2(1+1), BK.
Coenagrion puella (LINNÉ, 1758): 1988.05.14., 17(11+6), BK; 1988.05.15., 5(3+2), BK; 1990.05.10., 59(29+30), BK; 1990.06.01., 25(13+12), BK.
Erythromma najas (HANSEMANN, 1823): 1988.05.15., 7(1+6), BK; 1988.05.17., 8(3+5), BK; 1990.05.06., 31(14+17), BK; 1990.05.10., 18(4+14), BK; 1990.06.01., 10(5+5), BK.
Erythromma viridulum CHARPENTIER, 1840: 1988.06.12., 2(1+1), BK.
Anaciaeschna isosceles (MÜLLER, 1767): 1990.05.10., 11(5+6), BK; 1990.06.01., 6(2+4), BK.
Anax imperator LEACH, 1815: 1988.05.26., 3(2+1), BK; 1988.05.27., 1(1+0), BK; 1990.06.01., 14(6+8), BK.
Epitheca bimaculata (CHARPENTIER, 1825): 1988.05.15., 4(1+3), BK; 1990.05.10., 3(1+2), BK.
Libellula depressa LINNÉ, 1758: 1988.05.15., 10(5+5), BK; 1988.05.27., 1(0+1), BK; 1990.05.10., 1(1+0), BK; 1990.06.01., 1(0+1), BK.
Libellula fulva MÜLLER, 1764: 1988.05.15., 1(1+0), BK.
Libellula quadrimaculata LINNÉ, 1758: 1990.05.06., 9(7+2), BK; 1990.05.10., 4(4+0), BK.
Orthetrum cancellatum (LINNÉ, 1758): 1988.05.15., 7(2+5), BK; 1990.05.10., 4(0+4), BK; 1990.05.13., 1(0+1), BK; 1990.06.01., 3(2+1), BK.
Orthetrum albistylum (SÉLYS-LONGCHAMPS, 1848): 1990.05.10., 1(1+0), BK.

Érsekvadkert, Lókos-patak (CU 61-es és CU 62-es UTM hálónegyzet)

A Lókos-patak a Nyugati-Cserhát egyik legjelentősebb folyóvize, amely a Börzsönyben ered, s az Ipolyba ömlik, útja során jónéhány kisebb patak vizével feldúsulva. Ennek ellenére nyár közepén, végén - különösen észélyos esztendőkbén - alig észlelhető benne a vízmozgás, a vízszintje is rendkívül alacsony. A patakban Potamogeton crispus, míg a szegélyben nád (Phragmites communis) nő, melyet azonban az év során többször is kaszálnak. Magam két szakaszon, a Vadkerti-patak torkolatától lefelé, valamint a 25-ös műút melletti részeken tanulmányoztam (előbbi a CU 61-es, utóbbi a CU 62-es UTM negyzetbe tartozik).

IMÁGÓ

Calopteryx splendens (HARRIS, 1782): CU61 - 1988.06.26., 5(4+1), BK; 1988.07.29., 8(7+1), BK; 1990.05.10., 6(4+2), BK; 1990.05.31., 28(20+8), BK. CU62 - 1990.05.13., 8(4+4), BK; 1990.05.13., 9(6+3), PM; 1990.05.31., 32(21+11), BK.
Platycnemis pennipes (PALLAS, 1771): CU61 - 1988.06.26., 55(31+24), BK; 1988.07.29., 15(11+4), BK; 1990.05.10., 1(0+1), BK; 1990.05.31., 41(25+16), BK. CU62 - 1990.05.13., 14(8+6), BK; 1990.05.31., 61(38+23), BK.
Ischnura elegans pontica SCHMIDT, 1939: CU61 - 1990.05.10., 4(2+2), BK; 1990.05.31., 13(8+5), BK. CU62 - 1990.05.13., 5(4+1), BK; 1990.05.31., 14(7+7), BK.
Coenagrion ornatum (SÉLYS - LONGCHAMPS, 1850): CU61 - 1990.05.10., 4(3+1), BK; 1990.05.31., 35(21+14), BK. CU62 - 1990.05.13., 6(3+3), BK; 1990.05.13., 7(4+3), PM; 1990.05.31., 26(14+12), BK.
Coenagrion puella (LINNÉ, 1758): CU61 - 1988.05.31., 2(2+0), BK; 1988.07.29., 1(1+0), BK; 1990.05.10., 1(1+0), BK; 1990.05.31., 12(6+6), BK. CU62 - 1990.05.13., 2(2+0), BK; 1990.05.31., 5(5+0), BK.

Gomphus vulgatissimus (LINNÉ, 1758): CU61 - 1990.05.10., 1(1+0), BK; 1990.05.31., 3(3+0), BK. CU62 - 1990.05.13., 4(3+1), BK; 1990.05.13., 4(3+1), BK; 1990.05.31., 2(2+0), BK.
Anax imperator LEACH, 1815: CU61 - 1988.06.26., 2(2+0), BK.
Somatochlora metallica (VAN DER LINDEN, 1825): CU61 - 1988.06.26., 1(1+0), BK; 1988.07.29., 1(1+0), BK; 1990.05.31., 3(3+0), BK.
Libellula depressa LINNÉ, 1758: CU61 - 1990.05.10., 3(0+3), BK; 1990.05.31., 1(0+1), BK.
Libellula fulva MÜLLER, 1764: CU61 - 1988.06.26., 3(2+1), BK; 1990.05.10., 1(1+0), BK.
Sympetrum sanguineum (MÜLLER, 1764): CU61 - 1988.07.29., 2(2+0), BK.
Sympetrum striolatum (CHARPENTIER, 1040): CU61 - 1988.10.30., 1(1+0), BK.

LÁRVA

Calopteryx splendens (HARRIS, 1782): CU61 - 1990.05.25., 1(1+0), BK. CU62 - 1990.05.13., 9(4+5), BK; 1990.05.31., 1(1+0), BK.
Platycnemis pennipes (PALLAS, 1771): CU61 - 1990.05.10., 2(1+1), BK; 1990.05.25., 6(4+2), BK; 1990.05.25., 6(4+2), BK; 1990.05.31., 21(11+10), BK. CU62 - 1990.05.13., 51(22+29), BK; 1990.05.31., 77(52+25), BK.
Ischnura elegans pontica SCHMIDT, 1939: CU61 - 1990.05.31., 2(2+0), BK. CU62 - 1990.05.13., 22(13+9), BK; 1990.05.31., 4(0+4), BK.
Coenagrion ornatum (SÉLYS - LONGCHAMPS, 1850): CU61 - 1990.05.25., 1(0+1), BK; 1990.05.31., 3(0+3), BK. CU62 - 1990.05.13., 29(15+14), BK; 1990.05.31., 6(4+2), BK.
Coenagrion puella (LINNÉ, 1758): CU61 - 1990.05.25., 1(1+0), BK; 1990.05.31., 1(1+0), BK. CU62 - 1990.05.31., 6(3+3), BK.
Gomphus vulgatissimus (LINNÉ, 1758): CU61 - 1990.05.10., 10(7+11), BK; 1990.05.31., 4(2+2), BK. CU62 - 1990.05.13., 88(28+60), BK; 1990.05.31., 14(5+9), BK.
Somatochlora metallica (VAN DER LINDEN, 1825): CU61 - 1990.05.10., 1 BK; 1990.05.25., 2(1+1), BK; 1990.05.13., 6 BK; 1990.05.31., 14 BK. CU62 - 1990.05.31., 2 BK.
Libellula depressa LINNÉ, 1758: CU61 - 1990.05.10., 11(5+6), BK; 1990.05.25., 8(5+3), BK; 1990.05.31., 7(4+3), BK.
Libellula fulva MÜLLER, 1764: CU61 - 1990.05.10., 5(4+1), BK; 1990.05.25., 2(0+2), BK; 1990.05.31., 1(0+1), BK.
Orthetrum cancellatum (LINNÉ, 1758): CU61 - 1990.05.25., 1(0+1), BK; 1990.05.31., 1(1+0), BK.
Orthetrum brunneum (FONSCOLOMBE, 1837): CU61 - 1990.05.31., 1(1+0), BK. CU62 - 1990.05.31., 1(1+0), BK.

Érsekvadkert, Vadkertl-patak (CU 61-es UTM hálónegyzet)

Ez a néhány kilométer hosszú kis patak a Nyugati-Cserhát csekély vízhozamú, nyár derekára csaknem vagy teljes hosszában kiszáradó folyóvizeit reprezentálja. Érsekvadkert belterületén ered, s a településtől keletre, kb. 1 km-re önti vizét a Lókosba. Feneke iszapos, a vízben gazdagon tenyészik a *Veronica anagallis-aquatica*, a *Ranunculus repens*, valamint az *Alopecurus geniculatus*.

IMÁGÓ

Calopteryx splendens (HARRIS, 1782): 1988.05.27., 17(14+3), BK; 1988.06.09., 1(1+0), BK; 1988.06.26., 2(1+1), BK; 1988.07.29., 3(2+1), BK.
Platycnemis pennipes (PALLAS, 1771): 1988.05.27., 18(5+13), BK; 1988.06.09., 4(3+1), BK; 1988.06.26., 2(2+0), BK; 1988.07.29., 11(6+5), BK.
Ischnura elegans pontica SCHMIDT, 1939: 1988.05.27., 1(1+0), BK; 1988.07.29., 1(1+0), BK.
Ischnura pumilio (CHARPENTIER, 1825): 1988.05.27., 1(1+0), BK; 1988.06.09., 1(1+0), BK.
Coenagrion ornatum (SÉLYS-LONGCHAMPS, 1850): 1988.05.27., 43(26+17), BK; 1988.06.09., 11(9+2), BK; 1988.06.26., 1(1+0), BK; 1990.05.10., 1(1+0), BK; 1990.05.31., 12(6+6), BK.
Coenagrion puella (LINNÉ, 1758): 1988.05.27., 2(1+1), BK; 1988.06.09., 2(2+0), BK.
Gomphus vulgatissimus (LINNÉ, 1758): 1988.05.27., 2(1+1), BK.

No.	Faj neve	Lókos-patak	Vadkerti-p.	Vadkerti-tó	ÖSSZESEN
1.	<i>Calopteryx splendens</i>	96(66+30)	23(18+5)	6(5+1)	125(89+36)
2.	<i>Sympetma fusca</i>			9(9+0)	9(9+0)
3.	<i>Lestes sponsa</i>			3(3+0)	3(3+0)
4.	<i>Platycnemis pennipes</i>	187(113+74)	35(16+19)	5(3+2)	227(132+95)
5.	<i>Ischnura elegans</i>	36(21+15)	2(2+0)	59(32+27)	97(55+42)
6.	<i>Ischnura pumilio</i>		2(2+0)	1(0+1)	3(2+1)
7.	<i>Coenagrion scitulum</i>			13(11+2)	13(11+2)
8.	<i>Coenagrion ornatum</i>	78(45+33)	68(43+25)		146(88+58)
9.	<i>Coenagrion puella</i>	23(17+6)	4(3+1)	343(241+102)	370(261+109)
10.	<i>Coenagrion pulchellum</i>			51(40+11)	51(40+11)
11.	<i>Enallagma cyathigerum</i>			60(45+15)	60(45+15)
12.	<i>Erythromma najas</i>			125(106+19)	125(106+19)
13.	<i>Erythromma viridulum</i>			122(111+11)	122(111+11)
14.	<i>Gomphus vulgatissimus</i>	14(10+4)	2(1+1)		16(11+5)
15.	<i>Aeshna mixta</i>			2(2+0)	2(2+0)
16.	<i>Aeshna affinis</i>			1(1+0)	1(1+0)
17.	<i>Anaciaeschna isosceles</i>			17(17+0)	17(17+0)
18.	<i>Anax imperator</i>	2(2+0)		33(28+5)	35(30+5)
19.	<i>Anax parthenope</i>			1(1+0)	1(1+0)
20.	<i>Cordulia aenea</i>			1(1+0)	1(1+0)
21.	<i>Epitheca bimaculata</i>				-
22.	<i>Somatochlora metallica</i>	5(5+0)	7(7+0)		12(12+0)
23.	<i>Libellula depressa</i>	4(0+4)	1(1+0)	9(5+4)	14(6+8)
24.	<i>Libellula fulva</i>	5(2+3)		2(2+0)	7(4+3)
25.	<i>Libellula quadrimaculata</i>				-
26.	<i>Orthetrum cancellatum</i>			37(27+10)	37(27+10)
27.	<i>Orthetrum albistylum</i>			3(2+1)	3(2+1)
28.	<i>Orthetrum brunneum</i>	2(2+0)			-
29.	<i>Crocothemis erythraea</i>			10(10+0)	10(10+0)
30.	<i>Sympetrum sanguineum</i>	2(2+0)	3(3+0)	62(38+24)	67(43+24)
31.	<i>Sympetrum striolatum</i>	1(1+0)			1(1+0)
32.	<i>Sympetrum vulgatum</i>		5(3+2)		5(3+2)
	ZYGOPTERA	420(262+158)	134(84+50)	797(606+191)	1351(952+399)
	ANISOPTERA	33(22+11)	13(12+1)	183(137+46)	229(171+58)
	ODONATA	453(284+169)	147(96+51)	980(743+237)	1580(1123+457)

1. táblázat. Érsékvadkert környékén végzett szitakötő gyűjtések összesített
 imágó adatai

No.	Faj neve	Lókos-patak	Vadkerti-p.	Vadkerti-tó	ÖSSZESEN
1.	<i>Calopteryx splendens</i>	11(6+5)			11(6+5)
2.	<i>Sympetma fusca</i>				-
3.	<i>Lestes sponsa</i>				-
4.	<i>Platycnemis pennipes</i>	157(90+67)			157(90+67)
5.	<i>Ischnura elegans</i>	28(15+13)		2(1+1)	30(16+14)
6.	<i>Ischnura pumilio</i>				-
7.	<i>Coenagrion scitulum</i>				-
8.	<i>Coenagrion ornatum</i>	39(19+20)	35(20+15)		74(39+35)
9.	<i>Coenagrion puella</i>	8(5+3)	1(0+1)	106(56+50)	115(61+54)
10.	<i>Coenagrion pulchellum</i>				-
11.	<i>Enallagma cyathigerum</i>				-
12.	<i>Erythromma najas</i>			74(27+47)	74(27+47)
13.	<i>Erythromma viridulum</i>			2(1+1)	2(1+1)
14.	<i>Gomphus vulgatissimus</i>	124(42+82)			124(42+82)
15.	<i>Aeshna mixta</i>				-
16.	<i>Aeshna affinis</i>				-
17.	<i>Anaciaeschna isosceles</i>			17(7+10)	17(7+10)
18.	<i>Anax imperator</i>			18(9+9)	18(9+9)
19.	<i>Anax parthenope</i>				-
20.	<i>Cordulia aenea</i>				-
21.	<i>Epiheca bimaculata</i>			7(2+5)	7(2+5)
22.	<i>Somatochlora metallica</i>	24(11+13)			24(11+13)
23.	<i>Libellula depressa</i>	26(14+12)		14(6+8)	40(20+20)
24.	<i>Libellula fulva</i>	8(4+4)	1(1+0)	1(1+0)	10(6+4)
25.	<i>Libellula quadrimaculata</i>			13(11+2)	13(11+2)
26.	<i>Orthetrum cancellatum</i>	2(1+1)		15(4+11)	17(5+12)
27.	<i>Orthetrum albistylum</i>			1(1+0)	1(1+0)
28.	<i>Orthetrum brunneum</i>				2(2+0)
29.	<i>Crocothemis erythraea</i>				-
30.	<i>Sympetrum sanguineum</i>				-
31.	<i>Sympetrum striolatum</i>				-
32.	<i>Sympetrum vulgatum</i>				-
	ZYGOPTERA	243(135+108)	36(20+16)	184(85+99)	463(240+223)
	ANISOPTERA	186(74+112)	1(1+0)	86(41+45)	273(116+157)
	ODONATA	429(209+220)	37(21+16)	270(126+144)	736(356+380)

2. táblázat. Érsekvadkert környékén végzett szitakötő gyűjtések összesített lárvá és exuvium adatai

Somatochlora metallica (VAN DER LINDEN, 1825): 1988.06.09., 6(6+0), BK;
1988.07.29., 1(1+0), BK.
Libellula depressa LINNÉ, 1758: 1988.05.27., 1(1+0), BK.
Sympetrum sanguineum (MÜLLER, 1764): 1988.07.29., 3(3+0), BK.

LÁRVA

Coenagrion ornatum (SÉLYS-LONGCHAMPS, 1850): 1988.05.31., 5(3+2), BK;
1990.05.10., 18(12+6), BK; 1990.05.31., 12(5+7), BK.
Coenagrion puella (LINNÉ, 1758): 1988.05.31., 1(0+1), BK.
Libellula fulva MÜLLER, 1764: 1990.05.31., 1(1+0), BK.

EREDMÉNYEK

Az Érsekvadkert melletti három biotópban folytatott szitakötő gyűjtések eredményeképpen összesen 32 fajhoz tartozó, 2316 szitakötő (1580 imágó és 736 lárvá) faunisztikai adatait rögzíti dolgozatom. Ezek részletesebb megoszlását az 1. és 2. sz. táblázat mutatja. Faunisztikai szempontból néhány faj előfordulása mindenképpen figyelemreméltó, ezeket az alábbiakban röviden ismertetem. A *Coenagrion scitulum* faunánkban szórványos előfordulású, bár az utóbbi időkben adatai gyarapodnak. Lárvája állóvizekben fejlődik, s bár ezideig itteni kifejlődése nem bizonyított, feltehetően a tó lakója, erre enged következtetni az imágók viszonylag nagy száma, valamint az, hogy párzó, tojástrakó példányokat is megfigyeltem. Rokona, a *Coenagrion ornatum* faunánkban ugyan gyakoribb, Európa jelentős részében azonban jóval ritkább. Lárvját a hazai irodalom mint ismeretlen említi STEINMANN (1964), s az európai határozók kulcsaiból is hiányzik, annak ellenére, hogy 1969-ben leírták (HEYMER-PLATTNER, 1969). Újabbán az ország nyugati peremvidékéről került elő AMBRUS-BÁNKUTI-KOVÁCS (1992). A Lókosban és a Vadkerti-patakban egyaránt tenyészik, mindkét élőhelyen igen nagy számban. A Vadkerti-patakban exuviumai mellett különböző fejlődési stádiumú élő lárvékat, valamint kibújást is sikerült megfigyelni. Ugyancsak figyelemreméltó a Lókos-patak masszív Gomphus vulgatissimus populációja, mely az élőhely igazi értékét jelenti. Az utóbbi évtizedekben ugyanis az egyre nagyobb mérvű vízszennyezés hatására a Gomphidák jelentős visszaszorulása figyelhető meg egész Európában (van IOLL-VERDONK, 1988). Az *Anax parthenope* szórványosan előforduló szitakötőnk, a középhegységből roppant kevés adata ismert, a Vadkerti-tónál egy hím példányt jegyeztem fel. Ugyanebbe a gyakorisági kategóriába sorolják hazánkban az *Épitheca bimaculata*-t, mely kis számban, de rendszeresen tenyészik a tóban. Imágóit eddig még nem sikerült itt megfigyelni, exuviumait viszont 1988-ban és 1990-ben is gyűjtöttem. Magyarországon az utóbbi években erősen feldúsultak az eddig igen ritkának ismert *Somatochlora metallica* faunisztikai adatai. Lárvját a Nyugat-Dunántúl számos pontjáról sikerült kimutatni (AMBRUS-BÁNKUTI-KOVÁCS, 1992), s a Lókos- és Vadkerti-patak faunájának is állandó képviselője a faj. Utóbbi helyen imágói meglehetősen nagy egyedszámban fordulnak elő, de exuviumait csak a Lókos szegélynövényzetében gyűjtöttem, s ugyanitt kibújó példányokat is találtam. Említést érdemel még a *Libellula fulva*, mely mindhárom vizsgált élőhelyen tenyészik, azaz a lárva egyaránt képes álló és folyó vizekben kifejlődni.

IRODALOM

- AGUILAR, J. d' - DOMMANGET, J.-L. - PRÉCHAC, R. (1986): A field guide to the dragonflies of Britain, Europe and North Africa. Collins, London: 1-336.
- AMBRUS, A. - BÁNKUTI, K. - KOVÁCS, T. (1992): A Kisalföld és a Nyugat-Magyarországi peremvidék Odonata faunája. in print.
- ASKEW, R. R. (1988): The dragonflies of Europe. Harley Books, Martins: 1-291.
- BÁNKUTI, K. (1986): Rétság környékének szitakötő (Odonata) faunája. Fol. Hist.-nat. Mus. Matr. 11:21-30.
- BENEDEK, P. (1965): Adatok a Tapolca-patak és környéke rovarfaunájához. I. Szitakötők - Odonata. Fol. Ent. Hung. 14: 175-183.

FRANKE, U. (1979): Bildbestimmungsschlüssel mitteleuropaischer Libellen-Larven (Insecta: Odonata). Stuttg. Beitr. Naturk. (A) 333: 1-17.

HEYMER, A. - PLATTNER, H. (1969): Beschreibung der bisher unbekanntes larve von Agrion ornatum aus Rumanien (Odon, Zygoptera; Agrionidae). Ann. Soc. Ent. Fr. (N. S.) 5(4): 891-908.

SCHMIDT, E. (1929): Libellen, Odonata. in: Die Tierwelt Mitteleuropas. Quelle u. Meyer, Leipzig, 4:1-66.

STEINMANN, H. (1964): Szitakötőlárvák - Larvae odonatorum. in: Fauna Hungariae. V/7: 1-48.

van TOOL, J. - VERDONK, M. J. (1988): The protection of dragonflies (Odonata) and their biotopes. Strassbourg: 1-181.

BÁNKUTI Károly
Mátra Múzeum
H-3200 GYÖNGYÖS
Kossuth út 40